

Drie regiobijeenkomsten over samenwerken

In juni 2007 zijn er in het kader van het vijftigjarig bestaan van Gelders Erfgoed drie regionale bijeenkomsten georganiseerd, in het Afrikamuseum in Berg en Dal, in het pas vernieuwde museum Hagedoorns Plaatse in Epe en op Kasteel Huis Bergh in 's Heerenbergh.

Tijdens de bijeenkomsten werd met de Gelderse erfgoedinstellingen gesproken over het thema samenwerken. In totaal kwamen er 105 personen naar de bijeenkomsten, zij kwamen uit 68 Gelderse erfgoedinstellingen.¹

Elke bijeenkomst kende dezelfde programmaopbouw, maar de workshopleiders waren steeds verschillend. Elke workshopleider vertelde vanuit de eigen werkpraktijk over samenwerken. De centrale vraag luidde: *Samenwerken met anderen, hoe succesvol kan het zijn voor de eigen organisatie.*

De workshopleiders waren:

1. Frans Smolders: Airbornemuseum Oosterbeek
2. Gerjan Crebolder: archivaris gemeente Barneveld
3. Diane Visser: Kasteel Huis Bergh
4. Wim Scholtz: Vereniging Het Museum Winterswijk
5. Alexandra van Steen: Flipje en Streekmuseum Tiel
6. Sil van Doornmalen: adj. streekarchivaris Bommelerwaard
7. Peter van Beek: gemeentearchivaris Ede en Scherpenzeel
8. Ingrid Mens: Liemers Museum, Zevenaar
9. Ien Stijns: Museum Slot Loevestein, Poederoyen

De input van de workshopleiders was heel divers, het ging van historische publicaties tot erfgoededucatie en van Igem tot veiligheidszorg. Het is frappant dat uit al deze inspirerende verhalen een aantal gelijke succes - en faalfactoren met betrekking tot samenwerken naar voren kwam. Het bevestigt het beeld dat bij het samenwerken met anderen vaak dezelfde processen spelen en dat we dus kunnen leren van de aanpak van anderen.

Onderstaande aandachtspunten zijn samengesteld aan de hand van de uitkomsten van de negen workshops.

Voordat je begint aan samenwerken:

- Met wie werk je samen, wie is een geschikte partner?
 - o Gebiedsgericht of thematisch gericht (regio Achterhoek versus militaire musea), de keuze hangt af van de eigen doelstellingen die je met het samenwerken wilt bereiken.
 - o Kijk eens over de heg van de buurman, soms heb je meer gemeen dan je denkt of kun je elkaar verrassend goed versterken (postzegelclub, sportvereniging?)
 - o Maak het verschil in grootte van de samenwerkende organisaties bespreekbaar en vermijd daardoor het Calimero effect
- Samenwerken kost tijd en heeft een lange aanlooptijd nodig. Het duurt een tijdje voor de eerste resultaten zichtbaar worden; de kost gaat voor de baat uit
- Samenwerken, altijd een goed idee, maar niet tot elke prijs. Vergeet jezelf niet tijdens het samenwerkingstraject, blijf praten en denken vanuit je eigen doelen en missies, geloof in je eigen product / collectie.
- Formuleer vooraf met je samenwerkingspartner wat het resultaat moet zijn, zorg dat je beiden het zelfde einddoel voor ogen hebt en houdt.
- Bedenk vooraf wat de meerwaarde van het samenwerkingsproject voor de interne organisatie is. Levert het wellicht iets op waar u toch al aandacht aan zou moeten of willen besteden ?

¹ 5 archieven, 16 historische verenigingen, 44 musea (waarvan 38 opgenomen in het Nederlands Museumregister) en 3 monumentenorganisaties.

Knelpunten bij het aangaan van samenwerkingsverbanden

- Samenwerken leidt vaak tot een hoge werkbelasting, niet alleen voor vrijwilligers
- Er zijn mensen nodig die de kar willen trekken
- Zorg voor voldoende intern draagvlak

Met een goede voorbereiding en een projectmatige aanpak zijn deze knelpunten heel goed het hoofd te bieden en om te buigen tot een succesvol samenwerkingsverband waar beide partijen voordeel bij hebben.

Belangrijke aandachtspunten bij het aangaan van samenwerkingsverbanden

- Goede samenwerking gaat over mensen en hoe die zich met elkaar verbinden. Aandacht en zorg voor de mensen met wie je samen werkt is een eerste vereiste
- Uitwisselingen van ervaringen, elkaar beter leren kennen is een belangrijke eerste stap naar een samenwerking
- Benoem en accepteer de verschillen in kennis en mogelijkheden van de verschillende partners, laat de samenwerking daar niet op stuk lopen, laat ieder doen waar hij goed in is
- Spreek einddoel of eindresultaat samen goed af en werk daar naar toe. Begin klein en concreet, dan is het beste succes gegarandeerd.
- $1 + 1 = 3$, samenwerken is leuk en het levert meer op dan alleen het zichtbare resultaat, onderken dat voor de eigen organisatie
- Samenwerken levert zowel iets op voor de eigen interne kennis en werkprocessen als voor de buitenwacht (subsidiegevers, publiek, gemeente e.a.)
- Zorg voor voldoende intern draagvlak voor de samenwerking met externe partners. Probeer intern draagvlak te verkrijgen voor het samenwerkingsproject.
- De direct betrokkenen doen allerlei nieuwe kennis en ervaring op. Geef de gehele organisatie een kans mee te groeien met de eigen ontwikkeling en te delen in de successen.
- Maak met de samenwerkingspartner goede afspraken over alle aspecten van het samenwerkingstraject, waar liggen taken en verantwoordelijkheden
- Wie is de voortrekker en wie is de verbindingsofficier ? Naast de algemene projectleider zal er intern ook een projectleider moeten zijn die zich verantwoordelijk stelt voor het eindresultaat.
- Laat aan elkaar en aan de eigen achterban zien waar je mee bezig bent. Praat erover, vertel wat je doet en zorg voor continuïteit intern en extern
- Samenwerken moet meerwaarde hebben en er moet een 'klik' tussen de partners zijn .

Wie de samenwerking serieus neemt, stelt vooraf een projectdocument op waarin het eindresultaat en taken en verantwoordelijkheden beschreven worden. Het is verstandig in een dergelijk document niet alleen te omschrijven wat men samen wil bereiken, maar ook te formuleren wat men samen niet tot stand gaat brengen. Dit schept vaak veel duidelijkheid en bevordert de onderlinge communicatie.

Resultaat van de drie bijeenkomsten

Op ontspannen wijze werd tijdens de drie bijeenkomsten met elkaar gesproken over een onderwerp waar we bijna dagelijks mee bezig zijn. Voor het verkrijgen van fondsen en subsidies wordt steeds vaker gevraagd aan een instelling om aan te tonen dat men samenwerkt met anderen. Maar niet alleen een subsidievraag is een reden om samen te werken. Het is prettig om te merken dat je dankzij een constructief samenwerkingsverband als organisatie boven jezelf bent uitgestegen, dingen hebt bereikt die anders niet mogelijk waren geweest.

Gelders Erfgoed wil haar achterban graag ondersteunen bij het aangaan en onderhouden van deze samenwerkingsrelaties. Wij hopen dat de bijeenkomsten en bovenstaande lijst succes - en faalfactoren hierbij een steuntje in de rug kunnen zijn.

Liesbeth Tonckens

Consulent publiekstaken en erfgoededucatie